

ВИСНОВОК
Національного університету «Чернігівська політехніка»
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Коноплі Ярослава Юрійовича на тему:
«Державне регулювання та контроль у сфері
використання земельних ресурсів в Україні»
поданої на здобуття ступеня доктора
філософії
з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними роботами.

Земельний ресурс є специфічним природним компонентом, який виник та існує незалежно від волі людини. Проте, саме дії людини по відношенню до використання землі мають чітко відповідати усім встановленим вимогам та заборонам, адже порушення порядку цільового використання земель, порушення порядку сівозмін, не раціональне використання угідь та діяльність на землях яка будь-яким чином негативно впливає на стан ділянок та на навколишнє природне середовище, має одразу зупинитися та мінімізуватися, а означенні протиправні дії, у разі їх вчинення, повинні піддаватися відповідальності для винних в їх вчиненні осіб.

Одним із видів таких заходів по зупиненню та мінімізації протиправних дій відносно земельних ділянок є саме державне регулювання і контроль за використанням земельних ресурсів. Отже, актуальність проведення досліджень обумовлюється необхідністю виявлення основних викликів, які виникають у сфері державного регулювання і контролю використання земельних ресурсів в Україні, а також розробці ефективних шляхів їх удосконалення.

Питанню ідентифікації та уточнення дефініції земельних ресурсів присвячено багато робіт вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема, таких: Андерсон Е., Бауман Г., Борисова В., Герасимчук З., Друкер П., Гуцуляк Ю., Ермоленко В., Кожуріна В., Крисак А., Курильців Р., Малоокий В., Маршалл А., Міщенко Р., Наконечний Ю., Паськів З., Прядка Т., Прядка Т., Сохніч А., Сташенко В., Тимошевський В., Третяк А., Третяк В., Третяк Н., Фесіна Ю., Хаусхофер К., Шарий Г., Шишка Р., Юрко І., Юрченко Т., Ярмолюк О. Державне регулювання і контроль у сфері використання земельних ресурсів були предметом дослідження таких вчених: Бойко А., Гуцуляк Ю., Дука А.П., Курильців Р., Літошенко О., Медвецька Т., Міщенко Р., Михайловська О.В., Попело О.В., Прядка Т., Руденко О.М., Сергієнко Л.В., Сташенко В., Тимошевський В., Третяк А., Третяк В., Третяк Н., Шарий Г., Шульга М., Юрко І., Ясінецька І. та інші.

Виклики воєнного часу, становлення ринку землі, євроінтеграційний вектор державної політики, стрімкий розвиток інноваційних технологій, а також потреба розробки практичних рекомендацій щодо удосконалення процесів державного регулювання і контролю доводять актуальність дисертаційної роботи, визначають її мету, завдання, об'єкт, предмет, логіку проведення дослідження, наукову новизну та практичну значущість.

Дисертаційну роботу виконано у рамках реалізації науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка», а саме: «Публічне управління та децентралізація влади» (номер державної реєстрації 0120U101815), у межах якої розроблено методичні підходи до моніторингу і контролю використання земельних ресурсів в умовах децентралізації; «Європейський досвід інноваційного розвитку системи публічного управління для забезпечення суспільної стабільності України» (номер державної реєстрації 0120U104277), у межах якої дисертантом запропоновано модель імплементації зарубіжного досвіду для удосконалення державного регулювання і контролю за використанням земельних ресурсів; «Розробка науково-прикладних засад реалізації державної політики розвитку підприємництва в умовах децентралізації влади» (номер

державної реєстрації 0120U101816), в рамках якої здобувачем було розроблено рекомендації щодо державного стимулювання розвитку малих агропромислових підприємств в контексті надання їм пільгових умов землекористування.

2. Мета і задачі дослідження.

Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо державного регулювання та контролю у сфері використання земельних ресурсів в Україні.

Для досягнення поставленої мети в процесі наукового дослідження поставлені такі завдання:

- висвітлити наукові підходи щодо змістовного наповнення категорії земельні ресурси в контексті трактування його як об'єкту державного регулювання і контролю;
- охарактеризувати концептуальні основи формування і реалізації державної політики у сфері використання земельних ресурсів;
- узагальнити закордонний досвід щодо державного регулювання та контролю використання земельних ресурсів, а також визначити шляхи його застосування в Україні;
- ідентифікувати ключові чинники впливу на процеси державного регулювання і контролю у сфері використання земельних ресурсів в Україні;
- визначити особливості інституційно-правового забезпечення державного регулювання і контролю сфери використання земельних ресурсів в Україні;
- розробити критерії оцінки ефективності здійснення державного регулювання і контролю використання земельних ресурсів в Україні;
- обґрунтувати стратегічні напрями формування ефективної системи державного регулювання та контролю використання земельних ресурсів;
- запропонувати організаційну схему комплексної структурно-функціональної моделі удосконалення державного регулювання та контролю у сфері використання земельних ресурсів;
- окреслити концептуалізацію цифрової платформи використання земельних ресурсів як чинника підвищення ефективності державного регулювання і контролю даної сфери.

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Дисертаційна робота виконана здобувачем особисто, містить наукові положення і результати, які характеризуються як науково значущі з урахуванням потреб теорії та практики за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Основний науковий результат дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні нових та удосконаленні існуючих теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо державного регулювання та контролю у сфері використання земельних ресурсів в Україні.

Основні результати дисертаційної роботи, що характеризують новизну дослідження, полягають у наступному:

- розроблено комплексну структурно-функціональну модель удосконалення державного регулювання та контролю використання земельних ресурсів, що враховує детермінанти впливу, включає методiku оцінки ефективності за відповідними критеріями та направлена на реалізацію стратегічних напрямів подальшого розвитку системи державного регулювання та контролю використання земельних ресурсів;
- удосконалено теоретичні підходи до класифікації земельних ресурсів в контексті державного регулювання і контролю на основі визначення таких груп класифікаційних ознак, як економічні, правові, соціальні та екологічні;
- уточнено перелік та зміст функцій земельних ресурсів як об'єкту державного регулювання і контролю, зокрема виокремлено такі з них: забезпечувальна, розвиваюча, просторова, сировинна, виробнича, екологічна, соціальна, історико-культурна;
- доповнено понятійно-категоріальний апарат у сфері публічного управління та адміністрування шляхом уточнення таких дефініцій: «земельні ресурси» як об'єкт державного регулювання і контролю; «державне регулювання у сфері використання

земельних ресурсів»; «державний контроль за використанням земельних ресурсів»;

– систематизовано зарубіжний досвід щодо державного регулювання та контролю у сфері використання земельних ресурсів та запропоновано модель імплементації найбільш результативних практик в українській реалії;

– обґрунтовано ключові детермінанти впливу на процеси державного регулювання та контролю використання земельних ресурсів в Україні через їх систематизацію та класифікацію;

– запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності державного регулювання та контролю у сфері використання земельних ресурсів, що базується на визначенні значень запропонованого набору критеріїв, і дає можливість для комплексного аналізу якості державного управління зазначеної сфери;

– розвинуто стратегічні напрями формування ефективної системи державного регулювання та контролю у сфері використання земельних ресурсів, що відрізняються від вже існуючих використанням кращих світових практик, конкретизацією заходів та методів, дотриманням особливих принципів щодо землекористування;

– визначено концептуальні контури єдиної цифрової платформи використання земельних ресурсів як фактору підвищення якості державного регулювання і контролю. Головним завданням, що вирішує використання такої платформи є створення віртуального середовища як для комунікації всіх учасників відносин земельного використання, так і для підвищення результативності державного контролю.

4. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків рекомендацій

Зміст дисертаційної роботи побудовано на відповідному первинному матеріалі, аналіз та узагальнення якого дозволили сформулювати основні наукові положення, висновки та рекомендації.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується глибоким аналізом наукових досягнень українських та зарубіжних науковців у відповідній сфері, нормативно-правових актів, аналітичних матеріалів міжнародних організацій, інформаційних ресурсів мережі Internet, що дозволило компетентно виконати завдання, поставлені у дослідженні.

Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації базуються на матеріалах власних досліджень автора, логічно випливають із матеріалів дисертації та є науково обґрунтованими і чітко сформульованими.

Для досягнення поставлених в дисертаційному дослідженні завдань було використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи, а саме: ретроспективного аналізу – з метою дослідження еволюції наукових підходів до визначення понять «земельні ресурси», «державне регулювання у сфері використання земельних ресурсів», «державний контроль за використанням земельних ресурсів»; групування та узагальнення, діалектичного і системного підходів – для здійснення аналізу і проведення систематизації наукових поглядів щодо об'єкта дослідження, формулювання і доведення гіпотези про необхідність зміни підходів до державного регулювання і контролю щодо використання земельних ресурсів, формування критеріїв, а також проведення оцінки ефективності механізмів державного регулювання та контролю у сфері використання земельних ресурсів в Україні; аналізу та синтезу – з метою визначення змістовного наповнення окремих дефініцій, обґрунтування застосованих принципів та підходів для досягнення визначених завдань; графічного, схематичного, табличного способів відображення інформації – для візуального відображення інформації; нормативно-правового – з метою вивчення інституційно-правового забезпечення державного регулювання та контролю використання земельних ресурсів; статистичного та економічного аналізу – для дослідження ключових детермінант впливу на процеси державного регулювання та контролю використання земельних ресурсів.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Ярослава Юрійовича полягає в тому, що основні положення дисертаційної роботи, отримані

результати та висновки можуть бути використані у практичній діяльності державних установ та органів місцевого самоврядування з метою удосконалення регулювання і контролю за сферою використання земельних ресурсів.

Науково-практичні розробки та рекомендації автора було впроваджено у практичну діяльність: СТОВ «Полісся» (довідка про впровадження №34 від 20.03.2024 р., що сприяло підвищенню рівня якості управління щодо використання земельних ресурсів на підприємстві за рахунок впровадження рекомендацій автора. Результати наукових досліджень, зокрема удосконалення методів контролю використання земельних ресурсів, використано у практичній діяльності Козелецької об'єднаної територіальної громади (довідка № 847/03-12 від 22.03.2024 р.). Науково-методичні розробки використовуються у навчальному процесі Національного університету «Чернігівська політехніка» (довідка № 101/11-676/ВС від 15.03.2024 р.).

6. Апробація результатів дослідження.

Основні положення, результати та висновки дисертації доповідались на 5 науково-практичних конференціях, зокрема: I регіональній науковій конференції «Європейський вимір публічного управління» (2017 р., м. Чернігів, Україна), II регіональній науковій конференції «Європейський вимір публічного управління» (2018 р., м. Чернігів, Україна), III регіональній науковій конференції «Європейський вимір публічного управління» (2019 р., м. Чернігів, Україна), IV регіональній науковій конференції «Європейський вимір публічного управління» (2020 р., м. Чернігів, Україна), III Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасна парадигма публічного управління» (2021 р., м. Львів, Україна).

7. Повнота викладення основних наукових результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора.

Аналіз кількості наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих самостійно й у співавторстві та зараховані за темою дисертації, засвідчив, що результати дослідження, викладені у дисертаційній роботі, отримані автором самостійно та повною мірою відображені в публікаціях, доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковані здобувачем самостійно та у співавторстві у 10 наукових працях, загальним обсягом 4,05 друк. арк., з яких автору належить 3,17 друк. арк., у тому числі 3 статті у наукових фахових виданнях України, обсягом 1,29 друк. арк., з них всі включено до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття у науковому виданні іншої країни обсягом 0,59 друк. арк., яке включено до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави обсягом 0,48 друк. арк., 5 праць апробаційного характеру обсягом 1,44 друк. арк.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях та виданнях, внесених до наукометричних баз даних:

1. Конопля Я.Ю. Зарубіжний досвід державного регулювання та контролю у сфері використання земельних ресурсів та ринкового обігу земель. *Право та державне управління*. 2023. №2. С. 319-324. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.2.46> (0,52 д.а.). (представлено в таких наукометричних базах даних: Google Scholar, Index Copernicus International (Республіка Польща), фахове видання).

2. Конопля Я.Ю. Аналіз наукових підходів щодо трактування дефініції «земельні ресурси» як об'єкту державного регулювання та контролю. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. №34. С. 116-119. DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663->

5240-2023.34.23 (0,52 д.а.). (представлено в таких наукометричних базах даних: *Index Copernicus International* (Республіка Польща), фахове видання).

3. Руденко О.М., **Конопля Я.Ю.** Принципи державної політики щодо використання земельних ресурсів в Україні. Держава та регіони. Серія Публічне управління і адміністрування. 2023. № 2. С. 122-126. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.2.22> (0,5 д.а.). *Особистий внесок автора: проаналізовано сучасні підходи до визначення поняття державної політики щодо використання земельних ресурсів, досліджено нормативно-правову базу щодо регламентації принципів державної політики щодо використання земельних ресурсів в Україні.* (0,25 д.а.). (представлено в таких наукометричних базах даних: *Index Copernicus International* (Республіка Польща), фахове видання).

4. Rudenko O., Koltun V., Shcherbak N., Kononenko I., **Konoplia Y.** (2022). The Impact of Digital Technologies on Environmental Management in the Public Administration System of the Regions. *IJCSNS. International Journal of Computer. Science and Network Security*. Vol. 22 No. 8 pp. 235-241. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.8.29> (0,59 д.а.). *Особистий внесок автора: визначено основні завдання та роль державного управління в галузі охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів* (0,2 д.а.). (представлено в таких наукометричних базах даних: **Web of Science**, *Google Scholar*, фахове видання).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

5. Konoplia N., **Konoplia Y.** Strategic prospects for the implementation of land reform in Ukraine and the launch of the land market. *Socioworld-social research & Behavioral Sciences*. 2021. Vol. 06. Issue 04 (1). P.85-91. (0,48 д.а.). *Особистий внесок автора: розроблено концептуальні засади стратегічних напрямів імплементації земельної реформи в Україні в контексті функціонування ринку землі* <https://zenodo.org/records/5781845> (0,24 д.а.).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

6. Конопля Я. Ю. Підстави та передумови криміналізації злочинів, що посягають на земельні ресурси. *Європейський вимір публічного управління: матеріали I регіональної наукової конференції* (м. Чернігів, 22.12.2017 р.)/ за заг. ред. Руденко О.М., Михайловської О.В. Чернігів : ЧНТУ, 2017. С.111-118. URL:https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/02/6_yevropejskyj-vymir-publichnogo-upravlinnya_2017.pdf (0,31 д.а.).

7. Конопля Я. Ю. Порівняльно-правова характеристика злочинів, що посягають на земельні ресурси за законодавством зарубіжних країн. *Європейський вимір публічного управління: матеріали II регіональної наукової конференції* (м. Чернігів, 21.12.2018 р.)/ за заг. ред. Руденко О.М., Михайловської О.В. Чернігів: ЧНТУ, 2018. С.107-113. URL: https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/02/13_yevropejskyj-vymir-publichnogo-upravlinnya_2018.pdf (0,33 д.а.).

8. Конопля Я. Ю. Аналіз законопроектів у сфері кримінально-правової охорони земельних ресурсів. *Європейський вимір публічного управління: матеріали III регіональної наукової конференції* (м. Чернігів, 20.12.2019 р.)/ за заг. ред. Руденко О.М., Михайловської О.В. Чернігів : ЧНТУ, 2019. С. 129-134. URL: https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/02/14_yevropejskyj-vymir-publichnogo-upravlinnya_2019.pdf (0,23 д.а.).

9. Конопля Я. Ю. Виникнення та розвиток кримінальної відповідальності за злочини, які посягають на земельні ресурси в Україні. *Європейський вимір публічного управління: матеріали IV регіональної наукової конференції* (м. Чернігів, 18.12.2020 р.)/ за заг. ред. Руденко О.М., Михайловської О.В. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2020. С.130-137. URL: https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/02/15_yevropejskyj-vymir-publichnogo-upravlinnya_2020.pdf (0,34 д.а.).

10. Конопля Я. Запуск та управління ринком землі в Україні: актуальні проблеми та

шляхи виправлення прогалів. *Сучасна парадигма публічного управління: збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 19-22 жовтня 2021р.)/ За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. Львів, 2021. С. 233-238. https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/02/2021_lviv.pdf (0,23 д.а.).

8. Загальний висновок.

Дисертаційна робота Коноплі Ярослава Юрійовича на тему «Державне регулювання та контроль у сфері використання земельних ресурсів в Україні» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо державного регулювання та контролю у сфері використання земельних ресурсів в Україні.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Коноплі Ярослава Юрійовича відповідає спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), наукові публікації здобувача відповідають пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація Коноплі Ярослава Юрійовича на тему «Державне регулювання та контроль у сфері використання земельних ресурсів в Україні» може бути рекомендована до захисту у спеціалізовану вчену раду.

Д.е.н., проф.,
професор кафедри
менеджменту та адміністрування
НУ «Чернігівська політехніка»
Косач І.А.

08 квітня 2024 р.

